

Den 2. december 2022
MIM 138-22

GRUND- OG NÆRHEDSNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om Forslag om revision af luftkvalitetsdirektiverne 2004/107/EC og 2008/50/EC KOM (2022) 542

Resumé

Kommissionen har den 26. oktober fremsendt forslag om et revideret luftkvalitetsdirektiv. Forslaget skal afløse luftkvalitetsdirektiverne 2004/107/EC og 2008/50/EC der opstiller grænseværdier for udeluftens indhold af sundhedsskadelige stoffer. Forslaget er en del af udmøntningen af den Grønne Pagt og Kommissionens handlingsplan for nulforurening. Forslaget skærper de nuværende grænseværdier, m.h.p. at opnå bedre overensstemmelse med nye anbefalinger fra WHO. Endvidere indeholder forslaget en lang række præciseringer og skærpelser af kravene til overvågningen af luftkvaliteten i de enkelte medlemslande, skærpede krav om informationer til offentligheden og en række bestemmelser om klageadgang, erstatningsansvar og straf. På baggrund af den nuværende udvikling i luftkvaliteten forventes det, at Danmark vil kunne overholde de foreslåede grænseværdier uden yderligere tiltag. Forslaget vil medføre øgede omkostning til overvågning af og information om luftforurening. Forslagets forventes, at have en positiv påvirkning af beskyttelsesniveauet i Danmark og i EU. Regeringen hilser forslaget velkomment. Regeringen er generelt positiv over for skærpelsen af grænseværdierne for ren luft, som tilnærmer sig WHO's anbefalinger.

Baggrund

Kommissionen har ved KOM (2022) 542 af den 26. oktober 2022 fremsendt forslag om revision af luftkvalitetsdirektiverne. Forslaget er fremsat med baggrund i luftkvalitetsdirektiverne 2004/107/EC og 2008/50/EC. Forslaget er endnu ikke oversendt til Rådet i en dansk sprogudgave. Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 191 og 192 og skal behandles efter proceduren for den almindelige lovgivningsprocedure i TEUF artikel 294, og kan vedtages af Rådet med kvalificeret flertal.

Forslaget forventes på dagsordenen for det kommende rådsmøde (miljø) den 20. december 2022 med henblik på udveksling af synspunkter.

Formål og indhold

Kommissionen har med direktivforslaget ønsket at adressere fire emner: 1) Styrkelse af grænseværdierne for ren luft med henblik på bedre beskyttelse af EU borgere, 2) mere strømlinet regulering af overvågningen af luftkvaliteten, 3) bedre information til offentligheden og 4) bedre håndhævelse.

I forhold til grænseværdierne foreslås en lang række skærpelser:

- Væsentlig skærpelse af grænseværdierne for partikelforurening (PM_{2,5}, PM₁₀) og nitrogendioxid.
- Nye grænseværdier for døgnmiddelkoncentrationer af PM_{2,5} og nitrogendioxid.
- Skærpelse af grænseværdier for svovldioxid og ny grænseværdi for årsmiddelkoncentration af svovldioxid.
- Ny grænsemiddelværdi for døgnmiddelværdi af carbonmonoxid.
- Skærpelse af grænseværdi for benzen.
- Mindre skærper for tungmetallerne arsen, cadmium og nikkel.
- Skærpelse for benzo(a)pyren, hvor målværdi er foreslået ændret til grænseværdi, og der indføres decimal på den foreslåede grænseværdi. I praksis betyder denne decimal en skærpelse af grænseværdien med 33%.
- Tidsfrist for overholdelse af de langsigtede målsætninger for ozon er foreslået fastlagt til 2030.

PM_{2,5} og PM₁₀ er mål for luftforurening med partikler. PM_{2,5} og PM₁₀ er koncentrationen af partikler under henholdsvis 2,5 og 10 mikrometer i atmosfæren. PM_{2,5} er således en delmængde af PM₁₀.

I forslaget er der endvidere lagt op til en skærpelse af de nuværende krav for eksponeringskoncentrationen af PM_{2,5}, der fastlægges som et gennemsnit af PM_{2,5} koncentrationen målt i by-baggrundsluft. Der er også indført tilsvarende krav for eksponeringskoncentrationen af nitrogendioxid. For begge luftforureningskomponenter er det foreslået, at eksponeringskoncentrationen løbende skal falde med 25% over en tiårig periode, indtil man når WHO's anbefalinger.

Forslaget indeholder en lang række ændringer og præciseringer i kravene til overvågningen af luftkvaliteten. Der kræves lidt flere målestationer end tidligere, mulighederne for at reducere i målingerne når grænseværdierne er overholdt er indsnævret, placeringen af målestationer skal løbende evalueres, der stilles krav om modelberegninger og kvalitetssikring af modeller, mv.

Forslaget indeholder nye bestemmelser om information af offentligheden og udvikling af et nationalt luftkvalitetsindeks.

Endelig indeholder forslaget bestemmelser om udvidet klageadgang, erstatning til berørte borgere og strafbestemmelser i tilfælde af mangler i implementeringen. Der udestår en nærmere analyse af disse bestemmelser.

Europa-Parlamentets udtalelser

Der foreligger ikke nogen udtalelser fra Europa-Parlamentets.

Nærhedsprincippet

Da formålet med forslaget vedrører indsats overfor grænseoverskridende forurening, vurderes forslaget at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Gældende dansk ret

De nuværende luftkvalitetsdirektiver er implementeret i BEK nr. 1472 af 12. december 2017 om vurdering og styring af luftkvaliteten (Luftkvalitetsbekendtgørelsen), som er udstedt med hjemmel i Miljøbeskyttelsesloven. Der er tale om en direktivnær implementering, hvor de forpligtigelser Danmark er pålagt i følge direktiverne er henlagt til Miljøstyrelsen. Selve overvågningen af luftkvaliteten er en del Det Nationale Overvågningsprogram for Vandmiljø og Natur (NOVANA) og varetages af Århus Universitet under aftalen mellem AU og Miljøministeriet.

Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Forslagets indhold vedrørende grænseværdier, overvågning af luftkvaliteten og information til offentligheden kan implementeres med de nuværende hjemler i Miljøbeskyttelsesloven. De nye elementer om øget klageadgang, erstatningspligt og strafansvar i forbindelse med implementeringen kræver en nærmere analyse. En vedtagelse af forslaget kan derfor muligvis medføre behov for tilpasning af dansk lovgivning

Statsfinansielle konsekvenser og administrative konsekvenser for det offentlige

Der forventes øgede statsfinansielle udgifter til overvågning. En første analyse fra Aarhus universitet vurderer, at der vil være ca. 9 mio. kr. i engangsomkostninger til nye instrumenter og årlige udgifter på ca. 5 mio. kr. herefter.

Samfundsøkonomiske konsekvenser

Forslaget forventes at have positive samfundsmæssige konsekvenser som følge af forbedringer af luftkvaliteten. Dertil kommer forbedring der følger af andre kildespecifikke reguleringer, som eksempelvis det nye forslag om Euro 7 standarder for motorkøretøjer.

Erhvervsøkonomiske konsekvenser

Forslaget forventes ikke at have erhvervmæssige omkostninger, da dansk industri kun bidrager til luftforureningen i begrænset omfang.

Konsekvenser for miljøbeskyttelsesniveauet

Forslaget skønnes at have positiv virkning for beskyttelsesniveauet i Danmark, idet den positive udvikling i luftkvaliteten fastholdes.

Målingerne af de fleste luftforureningsparametrene ved de danske målestationer ligger allerede i dag et godt stykke under de nye foreslåede grænseværdier. Dette drejer sig om svovldioxid, carbonmonoxid, benzen, arsen, bly, cadmium, nikkel og benzo(a)pyren. Da udledningerne af disse stoffer fortsat forventes at være faldende, og de målte koncentrationer for alle disse luftforureningskomponenter ligeledes er aftagende, kan det med stor sikkerhed antages, at der ikke vil være overskridelse af grænseværdierne for disse luftforureningskomponenter i 2030.

For PM_{2,5}, PM₁₀ og nitrogendioxid er situationen lidt anderledes, idet de målte koncentrationer i 2021 ligger over eller på niveau med de foreslåede grænseværdier ved gademålestationen på H.C. Andersens Boulevard i København. Ved alle andre målestationer måles værdier lidt lavere eller væsentligt lavere end de foreslåede grænseværdier. Niveauerne af PM_{2,5}, PM₁₀ og NO₂ er faldende, og det forventes at grænseværdierne kan overholdes uden yderligere tiltag i 2030. Miljøministeriet er i færd med at analysere dette nærmere.

Høring

Direktivforslaget blev sendt i høring d. 27. oktober 2022 i Miljøspecialudvalget. Der er modtaget høringssvar fra Landbrug & Fødevarer og Danske Rederier.

Landbrug & Fødevarer vil gerne inviteres til en teknisk gennemgang af direktivet, og støtter desuden forslaget om flere målinger af ammoniak. Danske Rederier hilser kravet om målinger af Black Carbon (BC) velkommen og foreslår, at der også indføres krav om måling af lattergas (N₂O) i luften.

Sagen har været i høring i EU Miljøspecialudvalget d. 29. november 2022. Følgende bemærkninger er fremkommet.

Dansk industri (DI) ønsker at få elementerne vedr. klageadgang, erstatningsansvar og straf ind under miljøansvarsdirektivet, da de optræder på tværs af flere nye direktivforslag.

Rådet for Grøn Omstilling ønsker, at udgangspunktet er WHO's grænseværdier, og at Danmark er mere ambitiøs og presser på for, at de lande som har mulighed for at nå WHO's grænseværdier gør det, mens der kan gives dispensation til vanskeligt stillede lande. Det påpeges, at DK har et sundhedsproblem ift. luft. I forhold til de erhvervsøkonomiske konsekvenser, så bør andre elementer end blot industrivirksomheder - f.eks. brændeovne - også indtænkes.

Dansk Miljøteknologi støtter op om forslaget, men mener, DK bør være mere ambitiøs og presse på for at opnå WHO's grænseværdier – særligt mhp. at kunne understøtte eksport af danske luftteknologiløsninger.

Generelle forventning til andre landes holdninger

Forslaget blev præsenteret i rådets arbejdsgruppe for miljø d. 18. november 2022. Forslaget er generelt blevet pænt modtaget, omend der er blevet stillet kritiske spørgsmål til de skærpede grænseværdier, de øgede udgifter til overvågning af luftkvaliteten og bestemmelserne om især erstatningsansvar. I lyset af, at en lang række medlandslande ikke overholder de nuværende grænseværdier, må det forventes, at ambitionsniveauet vil blive udfordret i forhandlingsforløbet. Det indkommende svenske formandskab forventes at prioritere forslaget i foråret 2023.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen hilser forslaget velkomment. Regeringen er generelt positiv over for skærpelsen af grænseværdierne for ren luft, som tilnærmer sig WHO's anbefalinger. I lyset af den aktuelle forhandlingssituation må det forventes, at ambitionsniveauet i forslaget vil blive udfordret af en lang række lande. Regeringen finder det væsentligt, at ambitionsniveauet i forslaget fastholdes.

I forhold til kravene til overvågningen af luftkvaliteten vil regeringen arbejde for, at noget af den tidligere fleksibilitet fastholdes, således at overvågningen kan reduceres når grænseværdierne er overholdt.

Bestemmelserne om klageadgang, erstatning og straf kræver en nærmere analyse.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.